Aanpak diffuus lood in Amsterdam en elders

Inspiratiesessie

5.1, 2, e 5.1, 2, e

12 juni 2023

Inhoud van de sessie

Drie blokken van een uur inclusief pauze

- Kennismaken, aanleiding en doel
- Grootste successen en zorgen bij aanpak lood
- Visie op aanpak voor/na 2030

<pauze>

- Amsterdamse aanpak
- Vergelijking met andere aanpakken

<pauze>

- Verrijken Amsterdamse aanpak
- Doelmatigheid, effectiviteit, beheersbaarheid
- Afsluiting: wat opgehaald?

Blok 1: brede blik

Aanleiding en doel

- Aanleiding: er wordt hard gewerkt, verbetering mogelijk?
- Doel: verrijken Amsterdamse aanpak, uitwisseling goede ideeën

Grootste zorgen en successen bij aanpak lood

En waarom …?

- Zorgen: …

- Successen: …

Visie op aanpak voor/na 2030

- Aanleiding: mogelijk alleen nog Rijksfinanciering t/m 2030 (via SPUK)
- Aanpak t/m 2030?
- Aanpak na 2030?

Blok 2: Amsterdamse aanpak

Onderdelen uit het rapport

Inventariseren

- Beleidstukken Amsterdam
- Beleidstukken koplopers loodbeleid
- Bodembreed presentaties
- WEB bijeenkomst over diffuus lood
- Inspiratiesessie

Beschouwen

- Beleid
- Maatregelen en activiteiten
- Governance

Bepalen

- Doelmatigheid
- Effectiviteit
- Beheersbaarheid

Doorgenomen informatie

Amsterdam vs. koplopers BG

- **Amsterdam**
  - Nota Bodembeheer
  - Voortgangsrapportages 2022, 2023
  - Bodemonderzoek schooltuinen
  - Verslag aanpak kinderspeelplaatsen
  - Folder diffuus lood
  - Websites ODNZKG, gemeente, GGD
- **Arnhem, Rotterdam, Zaanstad, Randstad**
  - Nota Bodembeheer (Rotterdam, Zaanstad)
  - Aanvullende notities (Arnhem, Rotterdam)
  - Literatuuronderzoek (Zaanstad)
  - Raadstukken (Zaanstad)
  - Presentaties Bodembreed 2023
  - Beleidsregels en handelingskaders (provincies)
  - Folders diffuus lood

Amsterdamse aanpak op hoofdlijnen

5.1, 2, e **RIVM advies 2015, rechts Amsterdamse invulling**

Amsterdamse aanpak in detail

Onderdeel programmatische aanpak	Invulling
Loodverwachtingenkaart	• Stedelijke ophooglagen, BKK zones 2 t/m 7, p80, in zone 3 p95>I • ODZKG: Lood op kaart uitgevoerde onderzoeken, actuele kaart
Aanpassen loodnormen	RIVM/GGD gezondheidskundige advieswaarden zijn toegepast, NBB 2022
Toepassingseis grond	Gevoelig gebruik (Wonen met tuin en plaatsen waar kinderen spelen) 100 mg/kg (2x Aw)
Terugsaneerwaarde	100 mg/kg
Saneringscriterium Wonen met tuin, Pl. waar kinderen spelen	370 mg/kg
Aanpak kinderspeelplaatsen	Onderzoek uitgevoerd, gesaneerd waar kwaliteit onvoldoende, veegactie extra locaties. Nieuwe speelplekken schone grond
Aanpak volkstuinen	Nog niet bekend, HO in 2010, opnieuw beoordeling in 2023
Aanpak stadsparken	Nog niet bekend, onderzoek in 8 parken in 2023
Aanpak tuinen	• Tuinen worden onderzocht (20.000 per jaar). Aanpak onderzoek per woonblok. 5% respons per publicatie, doel is 20% • Tuineigenaar aan zet voor (sanerings-) maatregelen. Subsidieregeling à 1M€/jr voor financiering maatregelen indien onaanvaardbare risico's, op basis van oppervlakte tuin, ca. 50% van kosten. In 2002 is gemiddeld 30k€ per tuin bijgedragen • Nieuwe tuinen schone grond • Corporaties – in gesprek, start 2023?
Communicatie verbeteren	• Communicatie gericht op tuinenproject en algemene voorlichting • Meerdere communicatiemiddelen: websites, kaarten, krant/media, tuincentra loodkruid, WHO-week loodvergiftiging, contactpersoon bij gemeente
Governance	• Onderzoek uitgevoerd door gemeente, samenwerking 2 adviesbureaus • Gemeentelijke kosten gedekt uit eigen middelen en SPUK • Gemeentelijke inzet gedekt in jaarplannen afdeling • Tuinsanering door derden met gemeentelijke subsidieregeling. Corporaties? • Wie betaalt aanpak overige gevoelige locaties?

Bodemkwaliteitskaart zones 2 t/m 7 met verhoogd lood

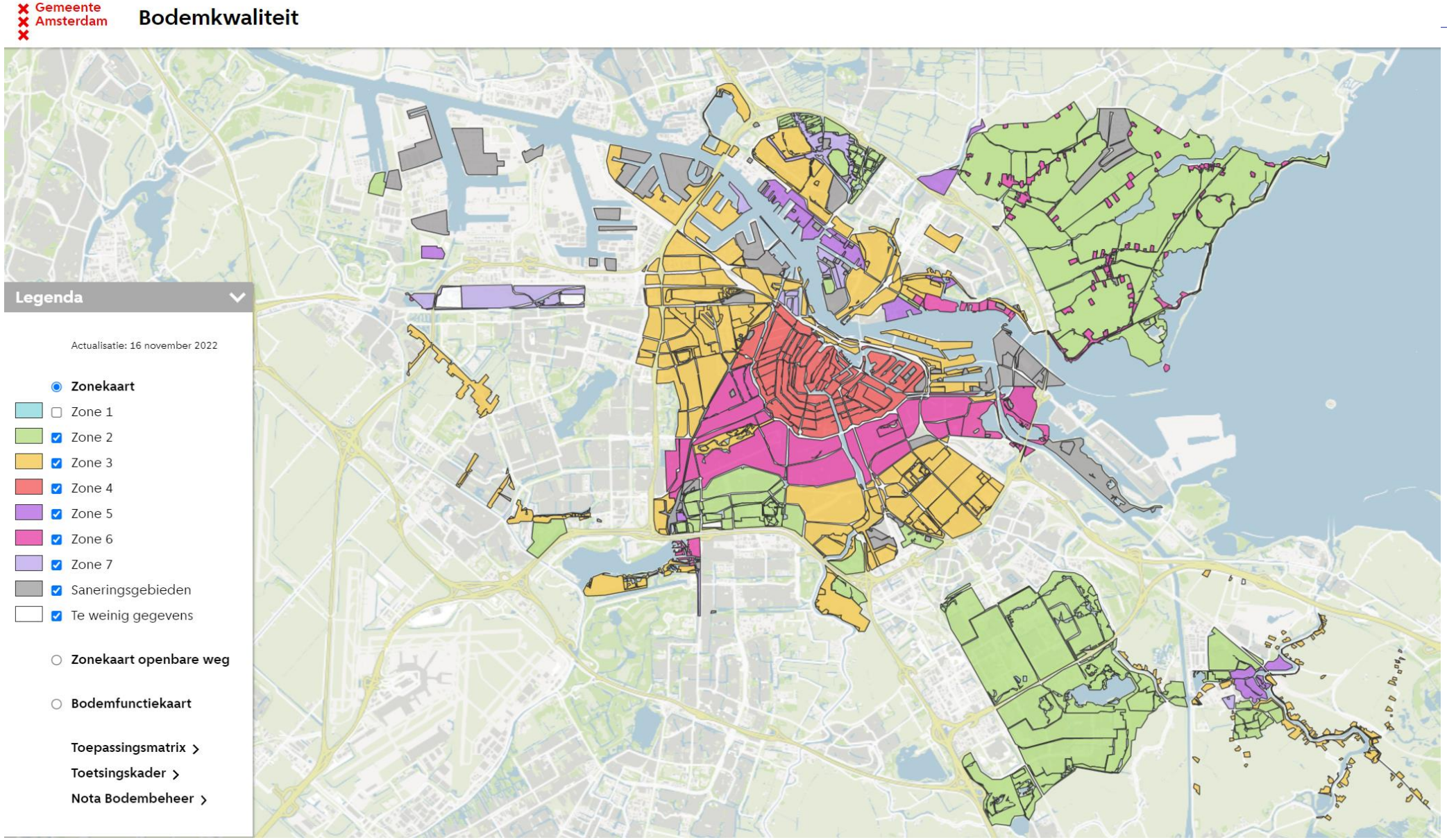

Lood op kaart – viewer van OD Noordzeekanaalgebied

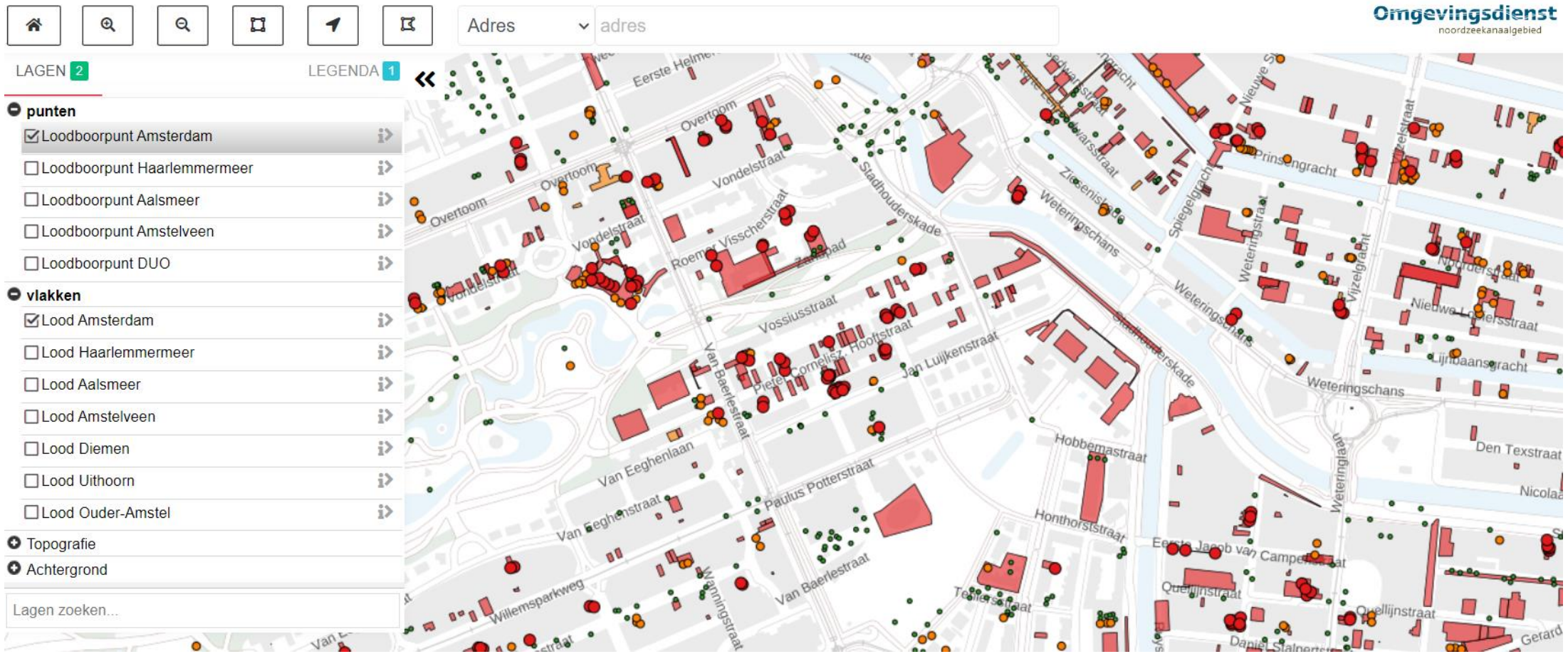

Nota bodembeheer §5.4

Beheren van ernstige bodemverontreiniging met diffuus lood

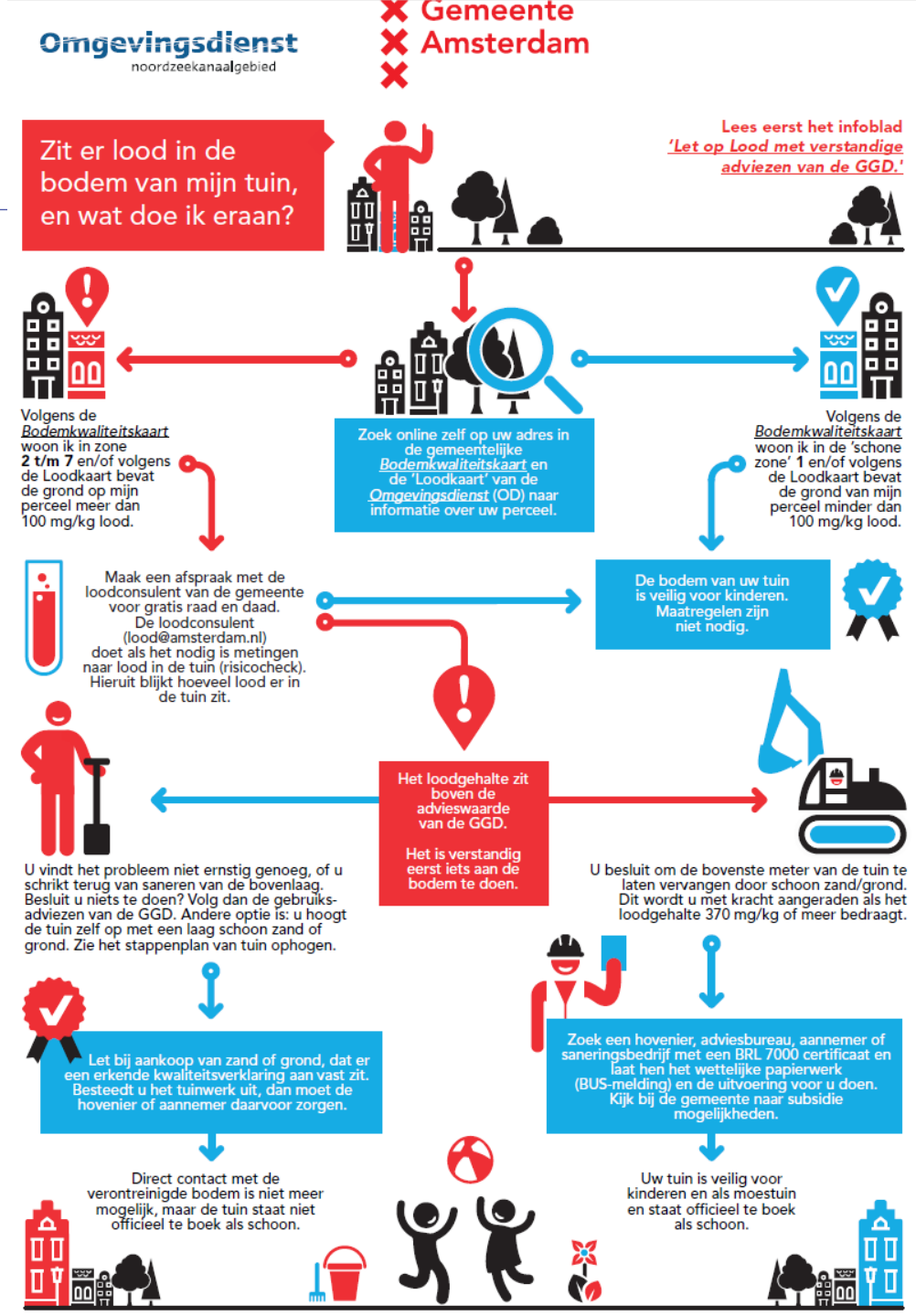

Vergelijking Amsterdam met andere BG

- BG: Arnhem, Zaanstad, Rotterdam, provincies UT+ZH+NH
- Onderdelen: loodverwachtingenkaart, normering, tuinen, speelplekken, volkstuinen, communicatie
- Governance: organisatie, financiering

Loodverwachtingenkaart

Overeenkomsten en verschillen

- Classificatie aandachtsgebieden
  - Toetsingskader/normering
  - Percentielwaarde (P80 vs. P95)
- Zone-indeling op basis van BKK
- Op basis van aanvullend onderzoek / op basis van bestaande gegevens BIS

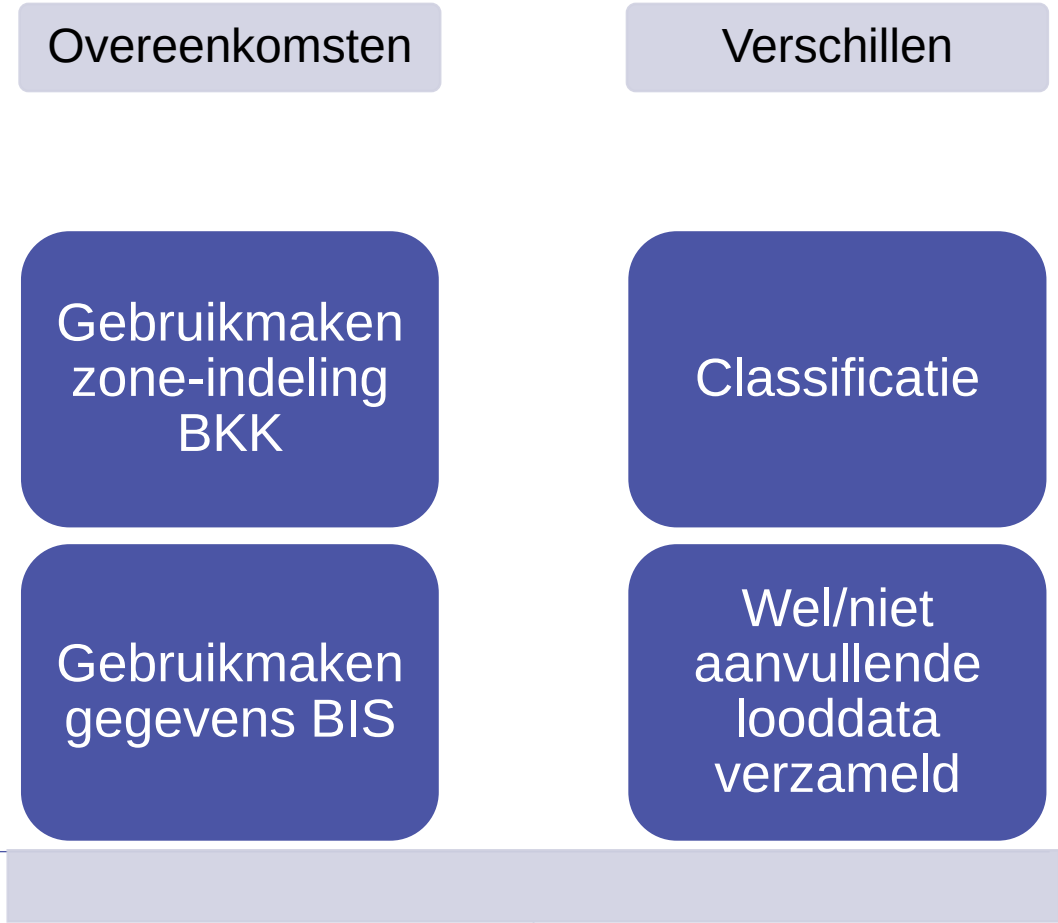

Grondverzet en terugsaneerwaarde

Overeenkomsten en verschillen

- Aanpassen normeringskader wel/niet in de NBB
  - Uitgangspunt is GGD normeringskader of eigen Sanscrit berekening
  - Randvoorwaarden financiële haalbaarheid
- Verschillen in definitie van gevoelig gebruik; en daarmee aandachtsgebieden
- Amsterdam relatief strengere normering

Maatregel	Amsterdam	Arnhem	Zaanstad	Rotterdam	Provincies
Normeringskader	GGD kader, max. 3 IQ punt verlies	Maatregelen bij Sanscrit met 25% opvolging gebruiksadviezen	Maatregelen bij Sanscrit met 25% opvolging gebruiksadviezen en halvering ingestie	GGD kader max. 3 IQ punt verlies	GGD kader max. 3 IQ punt verlies
Toepassingseis	100 mg/kg	wonen met tuin 210 mg/kg	wonen 100 mg/kg	• 90 mg/kg gevoelig gebruik • 60 mg/kg volkstuinen	N.v.t. [gemeenten bepalen]
Terugsaneerwaarde	100 mg/kg	370 mg/kg	370 mg/kg	Idem aan toepassing	100 mg/kg
Max. toegestane loodgehalte Wonen	260 mg/kg grote moestuin 370 mg/kg tuin 800 mg/kg siertuin	542 mg/kg	800 mg/kg	370 mg/kg	• Plaatsen waar kinderen spelen 390 mg/kg • Moestuinen 260 mg/kg

Aanpak particuliere tuinen

Overeenkomsten en verschillen

- Gemeente heeft een actieve/passieve rol
- Gemeente wel/niet aan zet onderzoek
- Gemeente wel/niet aan zet sanering
- Gemeente financiert wel/niet maatregelen

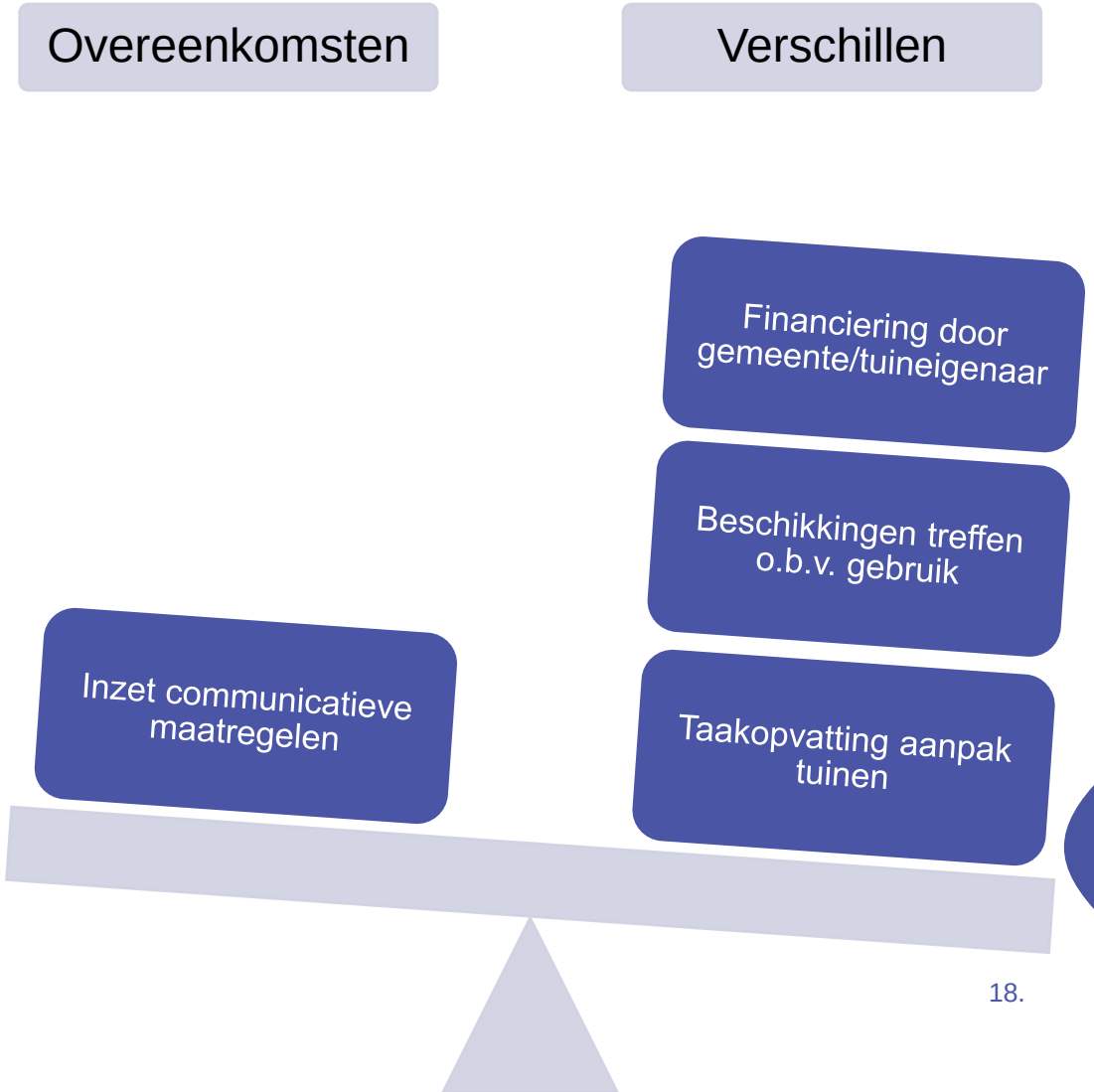

Aanpak kinderspeelplaatsen

Overeenkomsten en verschillen

- Wanneer is locatie een speelplek? Selectie:
  - Wel/niet bedekte locaties meenemen
  - Intensiteit gebruik meewegen
  - Speelweiden/stadsparken meenemen
  - Aanlooproutes meenemen
- Wel/niet samenwerken met GGD en OD

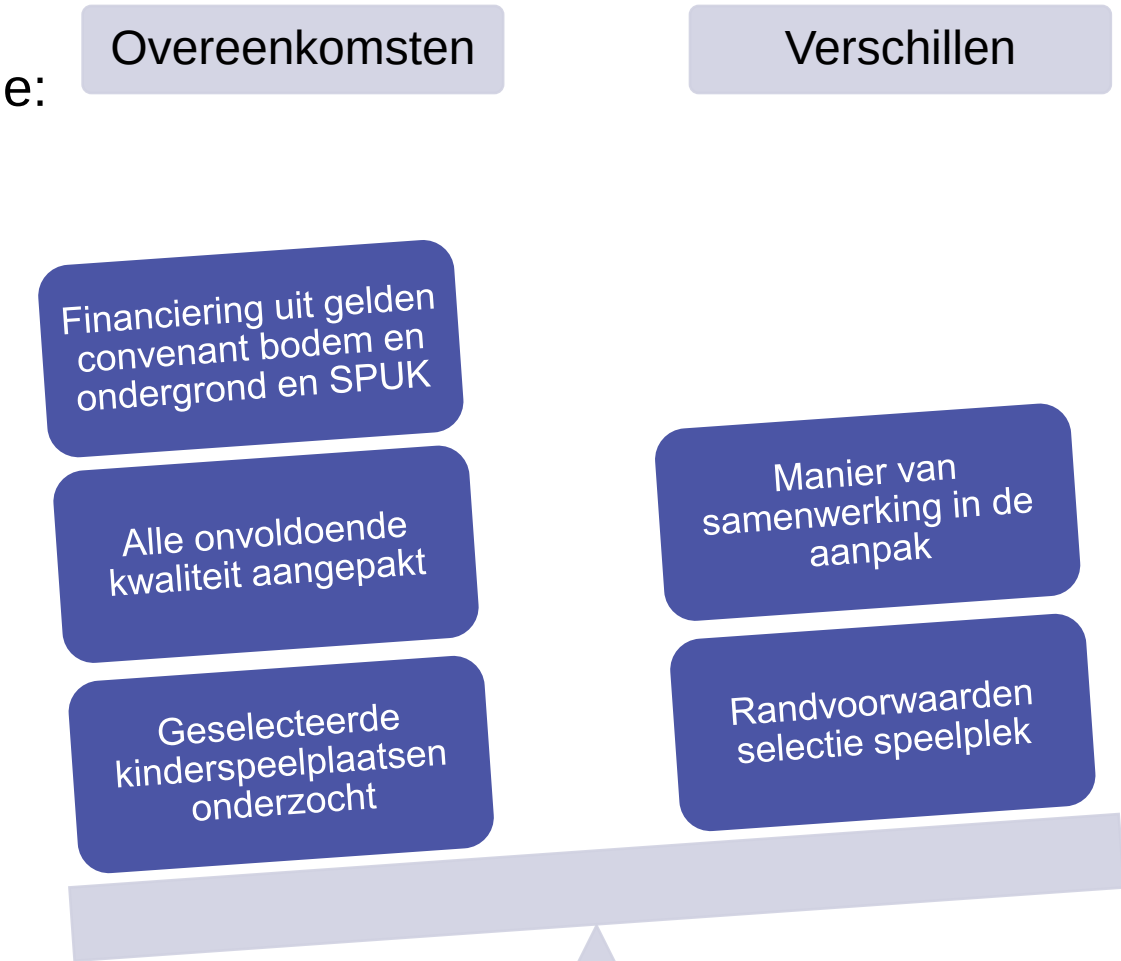

Aanpak volkstuinen

Overeenkomsten en verschillen

- Wanneer is locatie gewasteeltlocatie?
  - Wel/geen siertuinen meenemen
  - Wat als praktische gebruik anders is

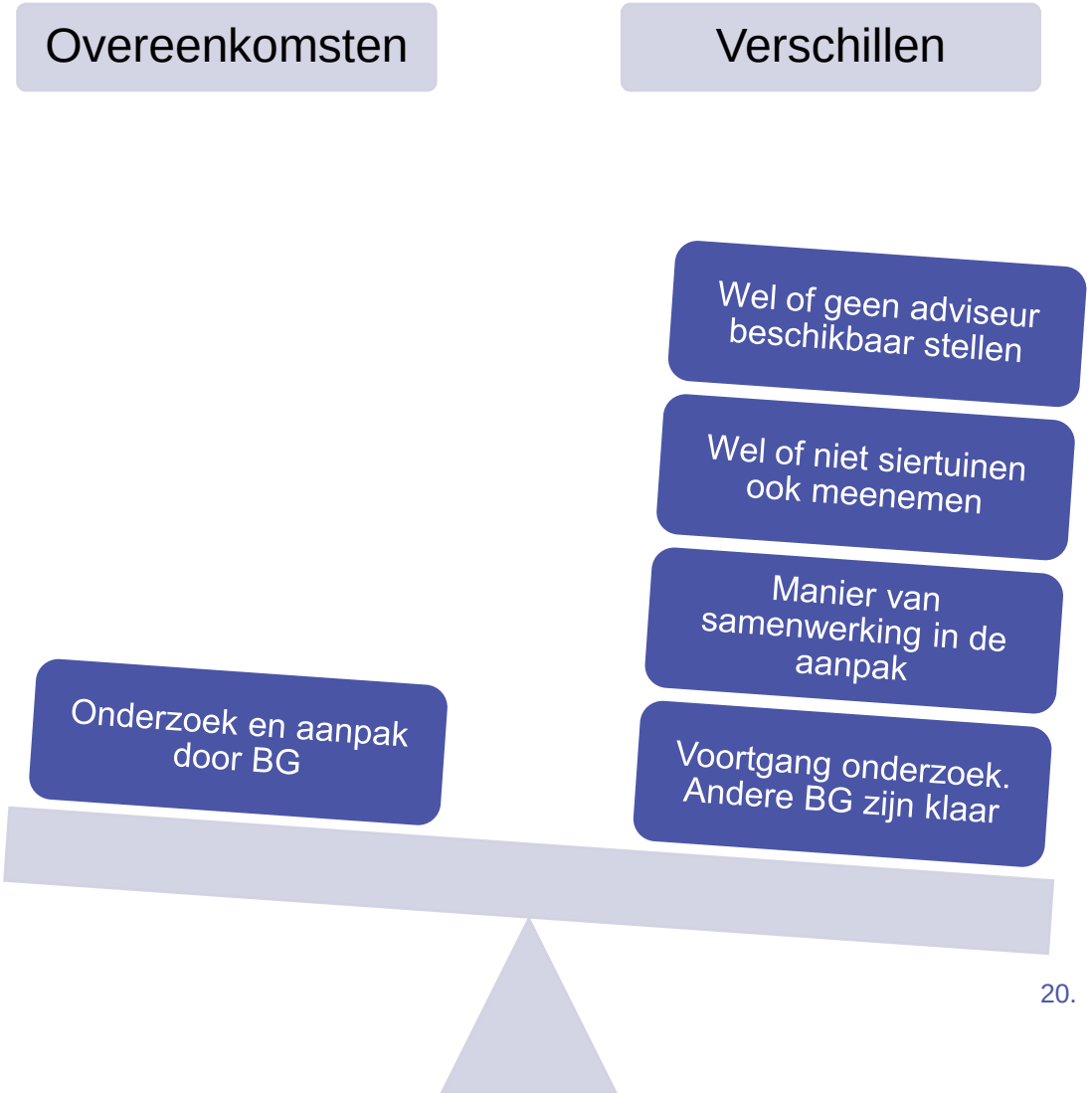

Communicatieve maatregelen

Overeenkomsten en verschillen

- Overeenkomst: Gebruik van eigen communicatiematerialen, basis RIVM/GGD materialen
- Verschil: Communicatie richting specifieke doelgroep/ algemeen

Amsterdam	Arnhem	Zaanstad	Rotterdam	Provincies
Communicatie gericht op onderzoekslocaties en algemene voorlichting, op verschillende manieren	Jaarlijkse communicatie naar bewoners binnen risicogebieden	Geen actieve communicatie meer naar inwoners	Communicatie maatregelen bij gevoelig gebruik. 5 niveaus: 1. Er van horen 2. Overwegen 3. Voornemen 4. Actie nemen 5. Volhouden	Communicatieplan geleverd aan gemeenten. Gemeenten aan zet voor communicatie

Financiering aanpak locaties

Overeenkomsten en verschillen

- Hoogte financiering o.b.v. oppervlakte tuin/ ernst verontreiniging
- Verschillen in vergoeding specifieke maatregelen
- Veel gemeenten geen financieringsregeling (meer)
- Niet alle locaties kunnen worden gefinancierd
- Inwoners maken weinig gebruik van financieringsmaatregelen

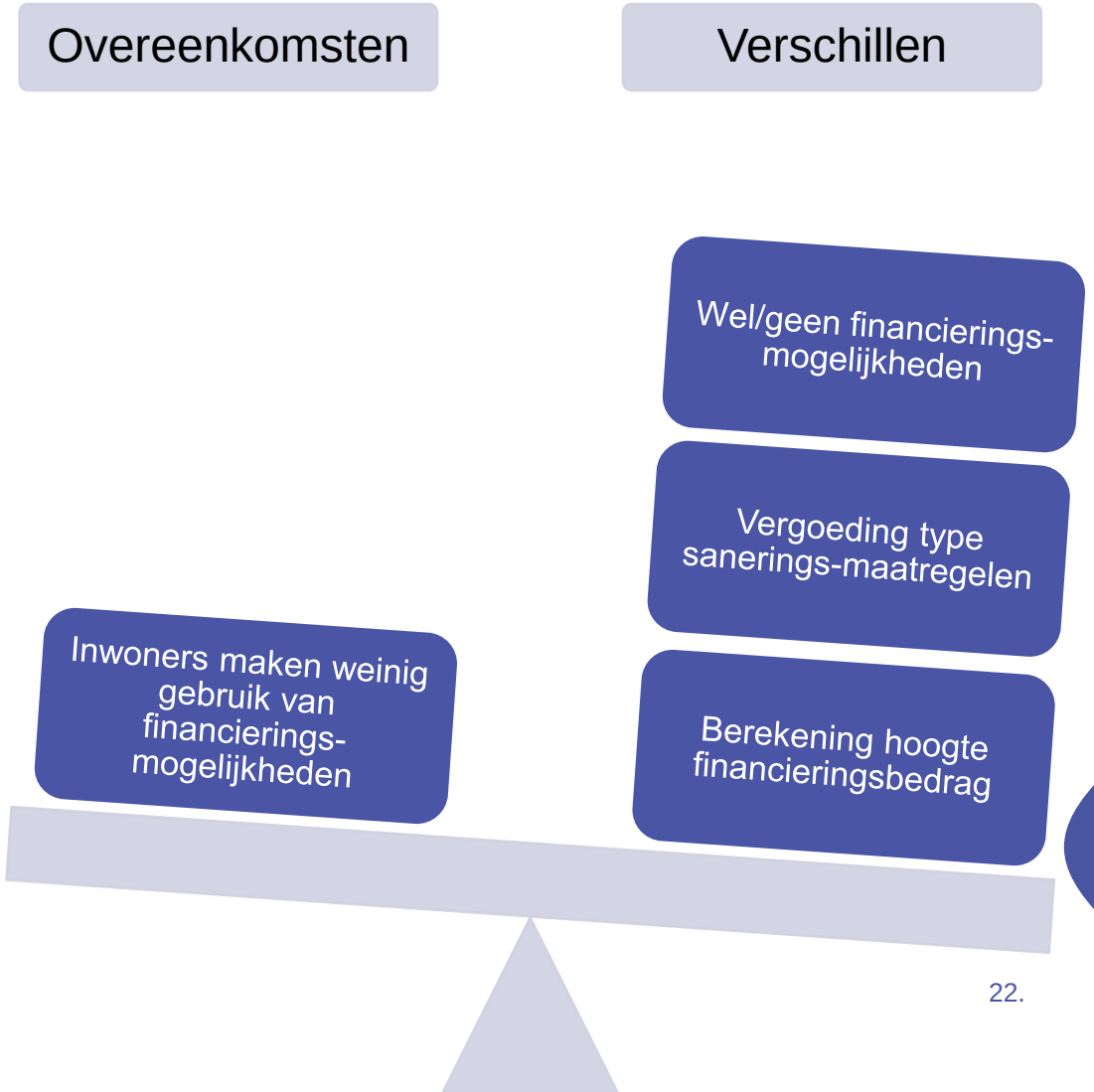

Blok 3: verrijken

Nog te doorlopen stappen en afronding

Beoordelingskader doelmatigheid, effectiviteit, beheersbaarheid

- Doelmatigheid: verhouding kosten-baten van maatregel
- Effectiviteit (of doeltreffendheid): werkt het goed in behalen van het doel; neemt het voldoende risico's weg
- Beheersbaarheid: invloed op uitvoering en voortgang van maatregelen

Doelmatigheid

Grotendeels	Gedeeltelijk	Beperkt	Kan niet worden beoordeeld
Activiteiten zijn doelmatig uitgevoerd: ze dragen tegen zo laag mogelijke kosten bij aan het behalen van het hoofddoel.	Activiteiten zijn gedeeltelijk doelmatig uitgevoerd. Er worden relatief dure maatregelen met een beperkte effectiviteit ingezet of goedkope maatregelen worden beperkt ingezet.	Activiteiten zijn beperkt of niet doelmatig uitgevoerd. Er worden dure maatregelen met een beperkte effectiviteit ingezet of goedkope maatregelen worden juist niet ingezet.	Onvoldoende gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over doelmatigheid

Eerste beoordeling op driepuntsschaal

Maatregel	Doelmatigheid	Effectiviteit	Beheersbaarheid
Piekconcentraties in beeld	groen	Groen voor mensen die iets willen, en meer richten	Groen
Matchen met gevoelig gebruik	Groen	Groen	Groen
Aanpak tuinen	Saneringssubsidie rood, onderzoek groen	Oranje, onderzoek goed, weinig mensen saneren, navolging adviezen onduidelijk, als er iets aan de hand is weghalen, taak overheid? Waar op insteken?	Oranje/rood, deel leg je bij bewoners, geen monitoring.
Aanpak speelplekken	Groen	Groen	Groen
Aanpak volkstuinen	Grijs	Grijs	Grijs
Aanpak stadsparken	Oranje, vrij duur tegen vrij klein probleem	Groen, maatwerk	Groen
Communicatie	Groen	Oranje, nu goed, vervolg? Hoe lang?	Groen
Governance			

Verrijken Amsterdamse aanpak – met een brede blik

- Welke aanbevelingen hebben jullie als eerste?

Verrijken Amsterdamse aanpak – met een brede blik

Maatregel	Aanbevelingen voor verbetering
Piekconcentraties in beeld	Kaart duidelijker
Matchen met gevoelig gebruik	
Aanpak aandachtsplekken	Inrichting van locatie tav onderzoeksstrategie, adviezen kenbaarheid, zoveel mogelijk zeven en locaties reduceren, norm niet te streng t.a.v. werkvoorraad, biedt mensen die iets willen iets extra's, inzoomen op locatie met meer lood, bij bouwvergunningen iets toevoegen, niet teveel verantwoordelijk bij overheid – mensen die daadwerlijk.
Communicatie	Continuïteit communicatie
Governance / programmaniveau	Einddoel explicieter maken, wat is doel en koppel mogelijk aan andere programma's om meer natuurlijke momenten te realieren, monitoren van doelmatig en effectief.

Afsluiten: opbrengst?

- Belangrijkste aanbevelingen aan Amsterdam
- Interessantste leerpunten voor jezelf

TAUW | a living ambition

5.1, 2, e 5.1, 2, e

5.1, 2, e 61

5.1, 2, e @tauw.com

www.tauw.com